

Plaagdieren in de pers

(NRC-HANDELSBLAD

(29 december 1984)

Franse autoriteiten binden meedogenloze strijd aan tegen ratten

Door Florence Biedermann

PARIJS, dec. – Vorige maand werd in een Noordfrans stadje een dode jonge rat gevonden met om zijn nek een zegelring, verloren door een bezoeker van een bar die de rat tot domicilie had gekozen. De bizarre foto van de rat met de hem fataal geworden ring zorgde voor een schrikreactie onder de Fransen die het bestaan van deze bij de mens zo impopulaire knaagdieren, de plaag van kelders en riolen, maar het liefst vergeten. Ook al worden ze in het grootste deel van het land genadeloos vervolgd, dan nog blijft er volgens deskundigen één rat per inwoner (en dat geldt niet alleen voor Frankrijk maar voor de hele wereld) over. Zo tieren de ratten nog steeds welig in Parijs' circa 2000 kilometer aan rioolgangen. 'Rattus decumanus', gewoonlijk bruine rat of rioolrat genoemd, voert hier al sinds de 18de eeuw, toen hij per schip vanuit Azië werd binnengebracht, het bewind en heeft 'rattus rattus', de zwarte rat die voorkwam sinds de kruistochten en de pest verspreidde, op de vlucht gejaagd.¹⁾

Er had een ware bende-oorlog plaats waarbij de sterkere bruine rat zijn zwarte soortgenoot voorgoed naar het platteland verdreef. Het is onmogelijk om van de ratten²⁾ af te komen: een rattenpaar kan in twee jaar tijd 20.000 afstammelingen leveren.

Bestrijding

Bijna 600 Parijse rioolwerkers hebben tot taak de knaagdieren in de onderaardse kelders en gangen van de hoofdstad te bestrijden. Ze hebben daar trouwens slechte herinneringen aan: negen van hen overleden als gevolg van een ziekte, leptospirose, die door de urine van ratten wordt overgebracht.³⁾ Dat gebeurde voordat in de jaren '60 een vaccin tegen deze ziekte werd ontwikkeld.

Ieder jaar wordt er meer dan vijf ton graan met een antistollingsmiddel dat een dodelijke bloeding veroorzaakt in het rioolnet gestort. Volgens de rioolwerkers komt het voor dat de ratten het graan niet aanraken omdat ze eerst een 'kamikaze-proever' het produkt laten testen alvorens zich er aan te wagen.⁴⁾ In een film die het 'Musée des Egouts' (museum van rioleringswerken) aan de dieren wijdde komt een oude rat voor die eerst zijn staart in een flesje olie dompelt om te proeven en vervolgens zijn broeders bijeen roept.

De zeer georganiseerde knaagdieren gebruiken verschillende piepgeluiden om hun soortgenoten voor gevaar te waarschuwen. Soms imiteren de rioolwerkers voor de grap hun geluiden, waarna de ratten bij dozijnen tegelijk toesnellen.

Afval

De ratten zijn vooral geconcentreerd in de riolen bij markten en bij plaatsen waar voedselafval wordt verzameld. „Onder de Santé gevangenis kun je bijna geen stap zetten zonder dat je op een rat trapt. Een politiecommissaris die kwam kijken of er misschien wapens van gevangenen verborgen zaten ging zelfs van zijn stokje,” vertelt een rioolwerker.

Soms komen de ratten aan de oppervlakte, in perioden van voedselschaarste of als er een overstroming is in het riool. Dan komt de dienst van het „Rattenlaboratorium”, dat in 1920 in Parijs werd opgericht na een pestepidemie onder de voddenrapers, in actie. Deze dienst houdt ieder jaar in de lente, als de ratten zich het snelst vermenigvuldigen, een grote rattenbestrijdingscampagne. De dienst krijgt zo'n 4000 telefoontjes per jaar, meestal van Parijzenaars die klagen over ratten in hun kelder. Het enige wat helpt is het afdichten van ieder gat met beton, want voor cement hebben de knagers weinig respect. Ook al kunnen ratten veel schade aanrichten, mensen vallen ze alleen maar aan als ze in het nauw worden gedreven. Een paar jaar geleden heeft een Franse schrijver, Michel Dansel, het opgenomen voor de door iedereen gehate knaagdieren. Zijn boek, „Nos frères les rats” (Onze broeders de ratten) is een vurig pleidooi voor dit „zo enorm miskend dier, de rat”.

Positief

Hij trekt vooral van leer tegen een in het noorden van Frankrijk beoefend spel dat door de Engelsen is uitgevonden: het houden van gevechten tussen honden en ratten in een getraliede kooi. Ratten hebben inspiratie geleverd voor tal van verhalen en legenden in de hele wereld. In Europa is de rat in steen vereeuwigd in de grote gotische kathedraalen. In India worden ratten zelfs vereerd in een tempel niet ver van Jodhpur die door zo'n 10.000 ratten wordt bevolkt, terwijl de rat in China, waar hij een van de dieren is in de jaarcyclus, ook positief wordt beoordeeld. (AFP)

Noot van de redactie:

Ter aanvulling op deze „sappige vrije nieuwsgaring” de volgende opmerkingen:

1. Voor de verdwijning c.q. vermindering van de aantallen zwarte ratten in West-Europa zijn andere oorzaken aan te wijzen, zoals het niet meer opslaan van de graanoofters op zolders van boerderijen, e.d. (zie o.m. het artikel „Heeft de bruine rat de zwarte rat in West-Europa verdrongen, door F.E. Loosjes in Rat en Muis, maart 1956).
2. In de praktijk benadert dit getal 200 à 300 nakomelingen per jaar.
3. Ziekte van Weil.
4. en 5. De woorden „proever” en „georganiseerd” veronderstellen menselijke eigenschappen en doelbewustheid die bij dieren niet in die mate zijn te vinden. Een beperkte mate van leergedrag van ratten moeten we niet verwarren met het doelbewust handelen. Overigens veroorzaken de genoemde anticoagulantia geen aasschuwheid.

VEENENDAAL EN RHENENS DAGBLAD

(6 december 1984)

Ringrat

ABBEVILLE – De eigenaar van een bar in het Noordfranse Abbeville deed onlangs een merkwaardige ontdekking. In een val ving hij een rat met om de hals de gouden ring die een klant in 1981 per ongeluk in de afvoer van de wasbak liet vallen. De rat was drie jaar geleden nog zo klein, dat hij de kop door de ring stak en daar drie jaar lang mee rond is blijven stappen.

TROUW

(29 januari 1985)

'Jaar van de rat' komt Taiwan nu de neus uit

TAIPEH (Reuter) – Tijdens het bijna afgelopen Chinese jaar van de rat is de rattenbevolking in de Taiwanese hoofdstad Taipeh zo sterk gegroeid dat er nu vier keer zoveel ratten als mensen zijn: bijna tien miljoen op 2,3 miljoen inwoners.

Dat betekent dat het aantal ratten in een jaar is verdubbeld, vooral doordat de Chinezen bang zijn dat het doden van een rat in het jaar van de rat ongeluk brengt. Een ambtenaar van de gemeente zei dat volgende maand de rattenverdelging zal worden ingezet, als het 'jaar van de os' begint, dat het land wellicht minder rampspoed zal brengen.